

PANGAJAP

Allhamdulillahirobil'alamin, kalawan widi manten-Na ieu tésis anu dijudulan *Ulikan Struktur jeung Étnopédagogik kana Tradisi Nyawér Pangantén pikeun Alternatif Bahan Ajar Bahasan Budaya Sunda di SMA*, tiasa réngsé dina waktuna.

Ieu tésis ditulis dina raraga nyumponan sarat pikeun nyangking gelar Magister Pendidikan Program Studi Pendidikan Bahasa dan Budaya Sunda, Sekolah Pascasarjana Universitas Pendidikan Indonesia.

Hatur réwu nuhun laksaketi kabingahan ka sadaya pihak anu parantos ngarojong dina prosés nyusun ieu tésis. Mugia ieu tésis sing mangpaat hususna pikeun nu nyusun, umumna bisa ngeuyeuban élmu pangaweruh anu geus aya, enggonging ngawuwuhan hirup-huripna budaya Sunda kahareupna.

Bandung, 29 Mei 2017
Nu Nyusun,

Andri Tri Sulistian
NIM 1502846

TAWIS NUHUN

Kabungah nu taya bandingna ieu tesis tiasa réngsé, tangtosna waé jalaran usaha anu dibarengan ku du'a, sarta panggeuing jeung pangrojong ti sadayana pihak. Jalaran kitu, sim kuring ngahaturkeun nuhun laksaketi kabingahan, di antawisna waé ka:

- 1) Dr. Dedi Koswara, M.Hum., salaku pangaping I;
- 2) Dr. H. Dingding Haerudin, M.Pd., salaku pangaping II ogé salaku Pupuhu Prodi Bahasa dan Budaya Sunda Sekolah Pascasarjana UPI Bandung;
- 3) Bapa miyah Ibu dosén Prodi Bahasa dan Budaya Sunda Sekolah Pascasarjana, Prof. Dr. H. Yayat Sudaryat, M.Hum., Prof. H. Rahman, M.Pd., Prof. Nunuy Nurjanah, M.Pd., Dr. H. Usep Kuswari, M.Pd., Dr. Ruswendi Permana, M.Hum., Dr. Ruhaliah, M.Hum., Dr. Retty Isnendes, M.Hum.,;
- 4) Kang Adang Robiana, salaku juru sawér ti Cikaso anu tos maparin pangweruh anu kacida luhungna katut kulawargina anu nampi panalungik kalayan dibagéakeun waé, hatur nuhun pisan mugia sagala rupi kasaéan diganjar ku Alloh ku kasaéan anu manglipet-lipet ganda, aamiin;
- 5) Amih sareng Bapa anu ngatik ngadidik ti leuleutik, ngamalirkeun kanyaahna, ngurus, ngagedékeun, nyakolakeun sim kuring dugi ka ayeuna, anu teu weléh ngadungakeun, ngageuing, nyumangetan kanggo kasuksésan sim kuring utamina dina ngaréngsékeun ieu tésis;
- 6) pun lanceuk, Téh Shanti Susanti, S.Pd., kalih carogéna A. Wandi Riswandi, S.Pd., lajeng Yogi Sugara (Agim) kalih garwana Téh Uji anu parantos ngajurung du'a sareng nyumangetan;
- 7) kulawarga ti Amih sareng Bapa anu nyarengan ku dunga sangkan tiasa ngarengsekeun ieu tesis;
- 8) Ema Ibi, Umi, Ema Nini, anu teu weléh ngucurkeun kanyaahna jeung teras ngadungakeun;
- 9) Niar Septiana (Utu) katut kulawargina, hatur nuhun pangrojongna, panyumangetna, pangdungana, nuhun tina sagala rupi bantosanna, mugia urang tiasa teras nyambungkeun tali silaturahmi dugi ka jaga, aamiin;

- 10) Ibu Rita, guru anu jadi rékan gawé basa Sunda di SMAN 1 Balééndah, hatur nuhun pangrojong sareng pidu'ana;
- 11) Mas Agung, sobat dalit anu teu weléh pagilinggisik di sakola unggal kagiatan, nuhun panyumangetna;
- 12) Kulawarga SMAN 1 Balééndah anu teu weléh masihan pangrojong sareng du'ana, hatur nuhun;
- 13) Kang Ono, Yogi Maung, Kang Daniel, Kang Mardian, Kang Femy, Kang Tyas batur sagulung-sagalang, susah senang, pagilinggisik unggal poé di kampus, nuhun ogé geus nyumangetan, suksés pokona bray;
- 14) Ang I Wahyudi, Emus, Encé, Okem, Try dulur nu sarua keur bajoang di semester 2, mugia kuliahna jeung engké nyusun tesisna dipaparin kalancaran;
- 15) sobat-sobat di lembur, Eko, Benjo, Deki, Deden, Jack, Miftah, Om John, Om Vesl, Habib, nuhun pisan panyumangetna, sareng;
- 16) sadaya pihak anu teu tiasa diwincik hiji-hiji, anu tos nyumangetan sareng ngadeudeul du'a dina nyusun ieu tésis, hatur nuhun pisan.

Sakitu nu kapihatur, séwu nuhun laksaketi kabingahan kasanggakeun ka sadaya wargi, katampi pisan pidu'a, bantosan, sareng pangrojongna. Mugia sadaya kasaéanana diganjar ku rupi-rupi rahmat Gusti Nu Maha Suci. Aamiin.

DAPTAR EUSI

kaca

ABSTRAK	i
PANGJAJAP	ii
TAWIS NUHUN.....	iii
DAPTAR EUSI.....	v
DAPTAR TABÉL	vii
DAPTAR GAMBAR.....	viii
DAPTAR SINGGETAN.....	ix
DAPTAR LAMPIRAN	x
BAB I BUBUKA.....	1
1.1 Kasang Tukang Masalah.....	1
1.2 Watesan jeung Rumusan Masalah	4
1.2.1 Watesan Masalah	4
1.2.2 Rumusan Masalah.....	4
1.3 Tujuan Panalungtikan	5
1.3.1 Tujuan Umum	5
1.3.2 Tujuan Husus	5
1.4 Mangpaat Panalungtikan.....	5
1.4.1 Mangpaat Tioritis.....	5
1.4.2 Mangpaat Praktis	5
1.5 Raraga Tulisan	6
BAB II ULIKAN PUSTAKA	7
2.1 Ulikan Pustaka	7
2.1.1 Hakékat Kabudayaan	7
2.1.2 Tradisi	8
2.1.2.1 Wangenan Tradisi	8
2.1.2.2 Karakteristik Tradisi	9
2.1.2.3 Fungsi Upacara Tradisi	10

2.1.2.4 Wanda Upacara Tradisi.....	11
2.1.2.5 Tradisi minangka Bagian tina Budaya	11
2.1.3 Tradisi Lisan	12
2.1.3.1 Ciri-ciri Tradisi Lisan	13
2.1.3.2 Fungsi Tradisi Lisan	15
2.1.4 Sawér.....	15
2.1.4.1 Sawér Pangantén	17
2.1.5 Struktur	19
2.1.6 Étnopédagogik	20
2.1.6.1 Oriéntasi Étnopédagogik Sunda.....	21
2.1.7 Bahan Ajar	22
2.1.7.1 Kurikulum	22
2.1.7.2 Wangenan Bahan Ajar	25
2.1.7.3 Kritéria Milih Bahan Ajar	25
2.1.7.4 Nyusun Bahan Ajar.....	27
2.1.7.5 Fungsi Bahan Ajar	28
2.2 Panalungtikan Saméméhna	29
2.3 Kalungguhan Tioritis Panalungtik	32
2.4 Raraga Mikir	34
 BAB III MÉTODEU PANALUNGTIKAN	 35
3.1 Desain Panalungtikan.....	35
3.2 Métodeu Panalungtikan.....	36
3.3 Sumber Data Panalungtikan.....	37
3.4 Téhnik jeung Instrumén Panalungtikan	38
3.4.1 Téhnik Panalungtikan	38
3.4.2 Instrumén Panalungtikan	39
3.5 Analisis Data	42
 BAB IV HASIL PANALUNGTIKAN JEUNG PEDARAN.....	 44
4.1 Tradisi Nyawér Pangantén	44

4.1.1 Analisis Struktur jeung Fungsi Sawér Pangantén	44
4.1.1.1 Struktur Sawér Pangantén	45
4.1.1.2 Unsur-unsur Sawér Pangantén	46
4.1.1.3 Fungsi Sawér Pangantén	51
4.1.2 Analisis Ajén Étnopédagogik Tradisi Nyawér Pangantén	52
4.1.3 Larapan Alternatif Bahan Ajar.....	60
4.2 Pedaran Analisis Tradisi Nyawér Pangantén	73
4.2.1 Pedaran Analisis Struktur Tradisi Nyawér Pangantén	73
4.2.2 Pedaran Analisis Ajén Étnopédagogik Tradisi Nyawér Pangantén	90
4.2.3 Pedaran Alternatif Bahan Ajar	97
BAB V PANUTUP	101
5.1 Kacindekan	101
5.2 Implikasi	102
5.3 Saran	103
DAPTAR PUSTAKA	104
LAMPIRAN-LAMPIRAN	108
RIWAYAT HIRUP	112

DAPTAR TABÉL

	kaca
Tabél 2.1 KI/KD Bahasan Budaya Sunda di SMA/SMK/MA.....	24
Tabél 3.1 Data Informan	37
Tabél 3.2 Daftar Buku anu Dipaké dina Panalungtikan.....	39
Tabél 3.3 Lembar Observasi	39
Tabél 3.4 Pedoman Wawancara.....	40
Tabél 3.5 Analisis Struktur Tradisi Lisan dina Sawér	41
Tabél 3.6 Analisis Ajén Étnopédagogik	41
Tabél 3.7 Analisis Babandingan Tradisi Nyawér	42
Tabél 4.1 Pedaran Étnopédagogik Moral Manusa ka Pangéran..	54
Tabél 4.2 Pedaran Étnopédagogik Moral Manusa ka Pribadina.....	55
Tabél 4.3 Pedaran Étnopédagogik Moral Manusa ka Manusa Sejénna.....	56
Tabél 4.4 Pedaran Étnopédagogik Moral Manusa ka Alam	57
Tabél 4.5 Pedaran Étnopédagogik Moral Manusa kana Waktu.....	58
Tabél 4.6 Pedaran Étnopédagogik Moral Manusa dina Ngahontal Kasugemaan Lahir jeung Batin.....	59
Tabél 4.7 Tabél Struktur Tradisi Nyawér	79
Tabél 4.8 Analisis Rumpaka Sawér Pangantén	82
Tabél 4.9 Analisis Babandingan Tradisi Nyawér Pangantén anu Aya di Jawa Barat.....	87

DAPTAR GAMBAR

	kaca
Gambar 2.1 Sumber Bahan Ajar	26
Gambar 2.2 Raraga Mikir	34
Gambar 3.1 Desain Panalungtikan.....	35
Gambar 4.1 Pangantén Dipayungan ku Payung Agung.....	46
Gambar 4.2 Juru Pangantén jeung Sepuh Pangantén.....	47
Gambar 4.3 Kulawarga Pangantén.....	47
Gambar 4.4 Rupa-rupa Barang dina Nyawér Pangantén	49
Gambar 4.5 Ngaronjatna Kamampuh Nulis Sajak Saméméh jeung Sabada Dilarapkeun Modél Invéstigasi Kelompok	56
Gambar 4.6 Struktur Tradisi Nyawér Pangantén	74
Gambar 4.7 Posisi Palaku dina Tradisi Nyawér Pangantén.....	90
Gambar 4.8 Diagram Tilikan Ajén Étnopédagogik dina Tradisi Nyawér Pangantén	96
Gambar 4.9 Tingkatan Moral Kamanusaan dina Tradisi Nyawér Pangantén.....	97

DAPTAR SINGGETAN

- MP = Moral Manusa ka Pangéran
- MPr = Moral Manusa ka Pribadina
- MM = Moral Manusa ka Manusa Séjénna
- MA = Moral Manusa ka Alam
- MW = Moral Manusa kana Waktu
- MLB = Moral Manusa dina Ngahontal Kasugemaan Lahir Batin
- No. = Nomer
- RPP = Rencana Pelaksanaan Pembelajaran
- SMA = Sekolah Menengah Atas
- UPI = Universitas Pendidikan Indonesia
- VS1 = Vidéo Sawér 1
- VS2 = Vidéo Sawér 2
- VS3 = Vidéo Sawér 3
- VS4 = Vidéo Sawér 4
- VS5 = Vidéo Sawér 5

DAPTAR LAMPIRAN

kaca	
Lampiran 1 SK Diréktur Pascasarjana	108
Lampiran 2 Data Informan.....	109
Lampiran 3 Dokuméntasi Panalungtikan	110